

ישיבת בני"ע "גבעת שמואל"

מידעון

בס"ד, טבת תשפ"ה, פרשת שמות

דברי פתיחה

הרב שרגא פרוכטר, ראש הישיבה

בני עקיבא
רש"ר לוי חייק

בעזה. סרן שושן
הוא החלל ה-29
של המכינה בעלי.
בקיץ האחרון הוא קיבל מהרמטכ"ל ומראש
הממשלה תעודת הצטיינות במהלך סיום
קורס קצינים. הרב שושן, כולנו מחבקים
אותך.

לבני הישיבה היקרים מאוד והוריהם
שלום רב.
מה היה השבוע ומה יהיה בישיבתנו???

מלחמת "חרבות ברזל". גם בשבועיים
האחרונים נפלו בעזה מעל 10 לוחמים
מחטיבת הנחל. המלחמה ממשיכה ועם
ישראל ממשיך לשלם מחירים כבדים מאוד
במערכה. הייתי השבוע ביום
השתלמות בבית הלוחם בירושלים
ונפגשנו עם הקצין שנפצע לפני
מספר שנים מיחידת מגלן רועי
בן טולילה. רועי המחיש ושיתף
את ראשי הישיבות בהתמודדויות
הקשות של הפצועים במערכות
ישראל ובמיוחד באלפי הפצועים
מהמלחמה. לאלפי פצועים לא
רואים את הפציעה באופן ממשי,
כי הם פצועים בנפש. נפגשנו
על מספר מטפלים בנפש והם
שיתפו אותנו בהתמודדות של
הפצועים בנפש, ההתמודדות של
המשפחות והבנים של הפצועים.
אני חייב לומר שיצאתי מיום זה
כאוב מאוד, והבנתי כמה כולנו
צריכים להושיט יד לכל הפצועים.

אנו מחבקים את הרב נועם שושן
- ר"מ כיתה ט' שאיבד השבוע
את בן דודו היקר סרן יאיר יעקב,
שושן הי"ד, מ"פ בסיירת הנחל,
בוגר המכינה בעלי שנפל השבוע

בשעות האחרונות מדברים המון על עיסקת החטופים. כולנו מצפים ומתפללים מידי יום על שובם של החטופים הרבים הביתה בריאים ושלמים. ימים קשים עוברים עלינו ועל משפחות החטופים, כיוון שהמו"מ מתקיים עם רוצחים רבים שתכליתם להכאיב לנו עוד ועוד. הרוצחים אינם אמינים, שקרנים גדולים ועד שלא נראה את החטופים כאן נמשיך לשמוע על המו"מ שהולך צעד קדימה ושניים אחורה. אני שולח מכאן ברכה והצלחה לאלו שמנהלים את המו"מ הקשה והכואב לכולנו.

2

מו"ר הרב יהושע ויצמן - ראש ישיבת ההסדר

במעלות וראש ישיבות בנ"ע בביקור בישיבתנו. השבוע זכינו בביקורו של מו"ר הרב ויצמן שהגיע לשוחח עם התלמידים והרמ"ם על התקופה שאנחנו עוברים. הרב חיזק אותנו בדבריו. הרב הדגיש בשיחתו שצריך לשלב את הראיה הרחבה. מצד אחד לראות באיזה דור ענק אנחנו נמצאים, ניסים עצומים שקורים מידי יום, התקדמות ומציאות גדולה. מאידך לראות את הצער הגדול שכולנו צריכים להיות שותפים בצער זה. **מתוך דברי הרב** - "לדוגמה בצפון - חודשיים לפני המלחמה היו דיבורים על מלחמה בצפון. דיברו שתיפתח בצפון והכינו את מד"א, ומה לא... היישוב בית הלל ובצת קיבלו הנחיות שאמורה להתפתח מלחמה ובמפגש הראשון, שיתפנו תוך שעתיים... אין מענה לצבא!!! דובר על 5,000 פגזים ביום (בכל מלחמת לבנון השנייה היו 5000 פגזים) שאמורים להישלח לצפון. אין סיכוי לעשות משהו! אלו ההנחיות שקיבלו - בכתב!!! הצבא לא יגיע! וראה זה פלא, בשמחת תורה איך הם לא עשו שום דבר... כשנכנסנו ללבנון גילו שהכל היה מוכן - ג'פים וכו' ואף לא אחד היה מולם... אי אפשר לדמיין את הנס האדיר מול עיננו... היה תכנון, ידענו עליו ולא קרה שום דבר... יחד עם זה שותפות עמוקה בצערם של ישראל - החטופים, פצועים, משפחות שכולות... מסירות הנפש היא הנותנת משמעות לחיים שלנו.. הרב קוק בשמונה קבצים - אלו שמוסרים נפשם הם שנותנים משמעות לחיים. אם אין דבר שעליו שווה למסור את הנפש, למות עליו - אין משמעות לחיים. אם אין ערכים מעל החיים.. אין משמעות לחיים. ואותם חיילים שמוסרים את נפשם - מלמדים אותנו שיש ערכים מעל החיים ואותם אנחנו צריכים לקנות, להגיע לאותם ערכים - ישראל, תורה ארץ ישראל - הם מעל חיי האדם ומשם אנחנו מכוונים את חיינו!"

בני כיתות ט' חזרו מסמינריון בירוחם בנושא קדושת ארץ ישראל. כשיצאתי אחה"צ הביתה זכיתי לראות את בני ט' חוזרים מאושרים מהסמינריון שהיה להם בירוחם. עשרות בחורים באו לומר "היה סמינריון מדהים... תודה רבה" !!

3

הבנים היו **ביום הראשון** בסיור מודרך **בצריף בן גוריון** בשדה בוקר. הבנים שמעו על עשייתו רבת השנים של ראש הממשלה הראשון, החלטות דרמטיות שקיבל ועל החלטתו לשמש דוגמה ומופת למשנתו על חשיבות ההתיישבות בנגב, ולעבור לקיבוץ שדה בוקר כחבר מן המניין. הבנים המשיכו לחלקת הקבר והשתתפו במיצג האינטראקטיבי "משפט עם" העוסק בהחלטה הגורלית של דוד בן גוריון על הכרזת העצמאות, כנגד לחץ מדינות רבות ובראשם ארה"ב לדחות את הכרזת העצמאות. במשפט משתתפות דמויות כמו גולדה מאיר, יגאל ידין, אהרון רמז ומשה שרת שכל אחד מעלה טיעונים המקשים על קבלת ההחלטה. בערב היום הראשון במדרשת "ביחד" בירוחם וביום השני הבחורים נפגשו עם דמויות מרכזיות בעיר ירוחם שדיברו על השליחות לגור בירוחם, את העשייה הרבה בירוחם ועוד. הבנים קינחו ביום השני במשחקי חברה - o.d.t באגם ירוחם. **יישר כוח גדול מאוד לרב דני אדלר-רכז כיתות ט' על הארגון המופתי ביומיים אלו, לרב ספי וייל מנהל חטיה"ב שהשתתף ביומיים אלו (וחוזר ביום ראשון להמשך המילואים בצפון), לרמי"ם היקרים ולרכז החברתי הרב אלעזר אוליאל שהכין יחד עם הרב דני את תוכנית הסימנריון.**

שבת ישיבה עם בני כיתות י"א במדרשת שבי שומרון. השבת נצא אי"ה לשבות בשבי שומרון עם בני י"א. נשוא השבת - ההתיישבות בשומרון, החשיבות, הקשיים, ההתמודדויות ועוד..... הוזמנו לשבת אורחים מחלוצי ההתיישבות בשומרון לתת שיחות לבנים. אנחנו מצפים לשבת מיוחדת וחשובה מאוד. בע"ה אשתתף בשבת זו. **יציאה לטיול שנתי לנגב - כיתות י'.** ביום ראשון הקרוב יצאו בני כיתות י' לטיול בנגב. ההורים והבנים קיבלו את תוכנית הטיול. בהצלחה רבה !!!

תעודת הערכה לישיבה וצוות מתמטיקה מטעם משרד החינוך. בחודש האחרון זכינו - ההנהלה, צוות המתמטיקה ובני הישיבה לתעודת הוקרה על הישגי הבגרות המעולים של תלמידי כיתה י"ב שסיימו את חוק לימודיהם בישיבה בקיץ שעבר. ב"ה הנתונים של המחזורים הלומדים בימים אלה בישיבה גבוהים אף יותר.

יישר כוח גדול לצוות המתמטיקה לרכזת הוותיקה והמצוינת המורה רחלי פרנקל ולבנים היקרים. זכינו גם בהישג מרשים ביותר **באנגלית**, ש- בני המחזור האחרון (מעל 85%) למדו ב-5 יח"ל וציוניהם מעל 90%. יישר כוח ענק לרכזות האנגלית - שרון ברט ואפרת וייס ולצוות האנגלית המשובח ביותר. **שכוייח עצום לכולם !!**

פרשת שמות

כמה פעמים שמעתם את בנכם אומר - "אני לא יכול, אני לא מסוגל", ובגלל תשובות אלו הבן בכלל לא מתחיל לנסות. פעמים רבות כשאני לוקח בחור לשיחה ומציב בפניו רף מעט גבוה, מטרות ויעדים ברורים ומעט גבוהים, תשובתו של התלמיד בד"כ - "לא יכול", "אין לי מה לנסות בכלל", "אני לא אצליח"..... מפרשת השבוע ניתן ללמוד יסוד גדול, שאם נתחנך על פי יסוד זה כל חיינו ייראו אחרת ונוכל להגיע למקומות שלא היינו יכולים לחשוב שיש בכוחנו להגיע אליהם.

מה אומרת פרשת השבוע??

אין לא יכול.....יש לא רוצה

נאמר בפרשת שמות :

"וַתִּרְדַּבְּ בַת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וַנִּעְרַתְיָהּ הַלֵּכֶת עַל יַד הַיָּאֵר וַתִּרְא אֶת הַתִּבָּה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אִמָּתָהּ וַתִּקְחָהּ:" (שמות ב, ה)

שתי גרסאות מופיעות בגמרא במסכת סוטה יב: לביאור המילים **"ותשלח את אמתה"**. רבי נחמיה אומר כי בת פרעה שלחה את שפחתה (=אמתה) למשות את התיבה, ואילו רבי יהודה אומר כי בת פרעה שלחה את ידה (=אמתה) למשות את התיבה, ונעשה לה נס, והתארכה ידה. גרסת רבי יהודה מעוררת שאלות רבות, בפרט מאחר שבת פרעה הייתה יכולה לחזות מראש, כי ידה תקצר מלהגיע אל התיבה המרוחקת. מדוע אם כן, החליטה לשלוח את ידה אל התיבה לכתחילה, למה בכלל ניסתה לשלוח את ידה, הרי ברור שהיא לא תגיע לתיבה המרוחקת ממנה?? וכי הניסיון שלה לשלוח את ידה לא טיפשי, הרי התוצאה ברורה שלא תוכל להגיע לתיבה??

הסבר נפלא לדבר מביא **"המשך חכמה"** - הרב שמחה בונים מפשיסחא: **"אלא יש ללמוד מכאן תועלת גדולה בעבודת ה'! שלא למנוע אדם את עצמו בשום מעשה הישר והטוב. אף שיראה מראש שלא יעלה בידו להגיע עדי תכליתו. דאם באמת יכוון האדם במעשהו בכל לבו ונפשו, אין שום דבר שבעולם עומד לנגדו... וכן כאן, היא עשתה את שלה לשלוח ידה, על כל פנים אמה אחת, ונעשה לה נס שנשתרבבה אמות הרבה"**. (בספרו קול מבשר חלק א', שמות).

בת פרעה מלמדת אותנו לא להירתע ממשימות בלתי אפשריות. עצם זה שהאדם שואף ורוצה מאוד להשלים את המשימה, חשוב אף מהשלמת המשימה בפועל. יתכן כי בת פרעה לא ביקשה לסמוך על הנס, אלא אכן האמינה באמת ובתמים, כי בכוחה למשות את התיבה מן המים.

יתכן כי פעולת שרבוך אמתה של בת פרעה לא הייתה על-טבעית, אלא טבעית ומוחשית לחלוטין. דברים אלה מוצאים את ביאורם בדברי הרב קוק בפסקה מרכזית באורות הקודש: "הידיעה, הרצון והיכולת" (מוסר הקודש, פ"ז), בה קושר הרב קוק בין היקף ידיעותיו של האדם, לבין רצונותיו ויכולותיו.

הרב קוק מבהיר, כי ידיעותיו של האדם הן המקור לרצונותיו. האדם השאפתן חייב בראש ובראשונה לדעת לקראת מה הוא שואף. וככל שידיעותיו של האדם עמוקות ומלאות, ממילא שאיפותיו של האדם ורצונותיו עזים ומוגדרים, ובלשון הרב: **"הידיעה הברורה מחוללת את הרצון, כשהיא עומדת על הבסיס הטוב. חמדת הטוב כל שהיא מתבררת יותר כך היא מתחזקת, כל מה שמתברר יותר שהטוב הוא טוב באמת, כן הרצון מתגבר"**.

ידע ורצון הינם מושגים אשר בכוחם להיות בלתי מוגבלים. ידיעותיו של האדם ורצונותיו, הנשאבים ממקור נצחי, משליכים על יכולותיו הפיזיות של האדם. **ככל ששאיפותיו של האדם עזות וגדולות יותר, מגלה האדם בעצמו יכולות פיזיות בלתי מוגבלות להביא למימוש שאיפותיו, ובלשון הרב קוק: "גבורת הרצון מחוללת את היכולת"**. במילים פשוטות ניתן לומר שככל שרצון האדם יותר גבוה, כך הוא יגיע לתוצאות הרבה יותר גבוהות ממה שהוא חושב. למדנו מכאן, שהידיעה הרצון והיכולת אחוזים יחד, ובמקום שהרצון הוא בלתי גבולי, אז היכולת בלי גבול, גם היא. יכולותינו האנושיות המוגבלות אינן משקפות את הכוח האמיתי הגלום בנו, כי אם את נכונותינו הדלה לממש את הפוטנציאל האינסופי הגלום בנו.

בתיא, בת-ה', הנושאת בגאון את שמה, את האינסוף האלוקי, השואפת לנצח, רצונה להיות בלי שיעור, בלי מידה. בשאיפתה אל האינסוף מותחת בתיא את כל ידה אל הלא נודע, אל התיבה, ואם הרצון יהיה גדול גם ההצלחה בהגעה לתיבה תהיה גדולה.

בתיא ממלאת את העולם, אין מקום שידה לא תשיג, אין פסגה שהיא לא תוכל להגיע אליה. בתיא אינה מחפשת מתנדבים שיעלו עבורה השמימה או שיעברו לה אל עבר הים. היא עצמה מעפילה לשמים וצולחת את הים, כאילו היו אלה במרחק הושטת יד - "הושט היד וגע בם", בהקנותה פרשנות פשוטה ומורכבת גם יחד לדברי הכתוב:

"לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: כי קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשותו" (דברים ל', י"ד).

בני היקרים.

בואו ונלמד מבתיא. השאיפות שלנו צריכות להיות גבוהות מאוד, המחשבה צריכה להיות - אני כן יכול, אני כן מסוגל. בשיחותיי בישיבה תמיד אני חוזר על המנטרה - תשאפו לגודל, לעוצמה, ואם תשאפו באמת לגודל, תוכלו להגיע לאותה מטרה גבוהה, ואם תמיד נלך בגישה זו, אי"ה נצליח ובגדול.

מידת הכרת הטוב – בפרשת שמות

6

הרב אביגדור נבנצאל שליט"א רבה של הרובע היהודי והעיר העתיקה בירושלים **כותב בספריו על פרשות השבוע**. מי שהוא כפוי טובה יש לו בד"כ שני תירוצים שהוא משתמש בהם כדי לתרץ את התנהגותו:

א. הוא עשה את הטובה הזאת בשבילו, לעצמו (=ולא בשבילי) הכול ביזנס אין דברים חינם... ולמה אני צריך להכיר לו טובה??

ב. החזרתי לו כבר פי מאה!

בתחילה כתוב על פרעה: **"אשר לא ידע את יוסף"** ובהמשך הוא אומר: **"...לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח"** (שמות ה', ב')

לא הייתה בפרעה הכרה בטוב שקיבל מבני האדם וממילא לא הייתה בו הכרה בה' יתברך. מפסוקים אלה ניתן ללמוד יסוד חשוב ומהותי: **כל הכופר בטובתו של חברו – כופר לבסוף בטובתו של ה' !!**

מי שמתרגל לקבל טובה מחברו מבלי להודות עליה, סופו שיכפור בטובה שה' יתב' גומל אותו מידי יום וכל שעה ושעה. תחילה אדם מתעלם מטובות בשר ודם ומכאן ועד כפיות טובה לה' הדרך קצרה מאוד.

אצל יתרו נאמר בפרשתנו: "קראנה לו ויאכל לחם" - יתרו יודע להכיר טובה למשה! לבסוף גם הכיר את ה' יתב' והתגייר...

כשחז"ל רצו להביא דוגמא להכרת הטוב הם מביאים סיפורים על דמא בן נתינא מאשקלון שהיה גוי.

א. הסיפור הידוע ביותר על דמא בן נתינה מצוי **במסכת קידושין** דף ל"א עמוד א' ובתלמוד הירושלמי. הסיפור עוסק בחכמים שיצאו לחפש אבן **ישפה לחושן** של **הכהן הגדול** במקום זו שאבדה. הגיעו לדמא בן נתינה ורצו לקנות ממנו את האבן, אך זה סירב מכיוון שהוצאת האבן מהתיבה שבה היא נמצאת תעיר את אביו (ישנה מחלוקת בתלמוד האם מפתחות התיבה היו בידי אביו או מתחת לכריתו, או שמא רגלי אביו היו מונחות על התיבה). החכמים ניסו שוב ושוב להעלות את המחיר שהם מוכנים לשלם עבורה. לאחר מכן, כשהחכמים פנו לדרכם ללא האבן, בא אליהם דמא בן נתינה עם האבן. החכמים רצו לשלם את מלוא הסכום כפי שעמד לאחר שהעלו אותו. דמא בן נתינה סירב באומרו לחכמים, "מה מוכר אני לכם את כיבוד אבותי

במעות כסף?". על כך זכה דמא בכך שנולדה בעדרו **פרה אדומה**, פרה מסוג מיוחד הנדרשת לעבודת **בית המקדש**. החכמים שבו לביתו ורכשו אותה בכסף רב. אביו זרק את הארנק עם כל כספיו לים ולא אמר לו כלום.

ב. סיפור מפורסם נוסף על דמא בן נתינה, מספר על מקרה שקרה כשישב עם נכבדי **רומא** ולבוש בבגד מיוחד של זהב.

אמו שלקתה בנפשה, נכנסה, קרעה את בגדו וירקה בפניו לעיני כל חכמי רומא. למרות הבושות הגדולות, שתק דמא ולא ביישה, ואפילו לא גער בה. בתלמוד מובא סיפור זה כמופת לכיבוד הורים, למרות התבזות עצמית.

7

נשאלת השאלה - למה להביא דוגמאות של הכרת הטוב דווקא מגוי, נביא דוגמאות מהעולם שלנו?? אלא הכרת הטוב היא תכונה שמצפים לה אפי' מגוי!!! **זאת תכונה אנושית שמוזכרת אפי' בפרשיות שלפני מתן תורה!**

ה' אומר למשה נקום את נקמת ה' במדיינים ומשה שולח את פנחס! איך? הרי ה' ציווה אותו?! אלא משה רבינו הבין שאין מצב שה' רוצה שאהיה כפוי טובה נגד האנשים שגדל אצלם לכן שלח את פנחס... מסופר על **ראש ישיבת מיר** נראה גם בסוף ימיו משקה את הפרחים בגינת הישיבה. כששאלו אותו למה הוא טורח כ"כ ענה שפעם הצמחים הללו הצילו את חייו בזמן השואה כשהסתתר בהם וזאת הדרך שהוא מכיר להם טובה!

גם במכות מצרים משה נמנע מלהכות את היאור ואת העפר כי זכר להם טובה! אפי' לדבר דומם !!!
וכן כותב מו"ר הרב מרדכי אליהו זצוק"ל על הכרת הטוב.

התורה כותבת בפרשת שמות : "ויגדל היקלד

ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה

ותאמר פי מן המים משיתהו" (ב', י')

כאשר משה רבנו נולד קרא לו אביו: "חבר", ואמו קראה לו: "יקותיאל" (ראה ילקוט שמעוני שמות רמז קס"ו). וכשהניחו אותו ביאור ומצאה אותו בת פרעה, קראה לו: "משה" - "כי מן המים משיתהו" (ב', י'), מאז נקרא שמו: "משה", כפי שקראה לו בת פרעה.

ולכאורה מדוע צריכים להתחשב בשם שקראה לו בת פרעה?? והרי מן הדין ראוי היה לקרוא לו: "חבר" או "יקותיאל", כשמות אשר קראו לו הוריו ??? אלא, שמכאן אנו לומדים על גודל מעלתה של הכרת הטוב. מכיוון שבת פרעה היא זו אשר

הצילה את משה מן היאור, ואף חרפה את נפשה למענו, **על כן נקבע שמו כפי שהיא קראה לו.**

חייב כל אדם להכיר טובה לכל מי שהיטיב עמו, ואפילו אם מדובר בדבר דומם כמו

עצים ואבנים.

באמת מצינו אצל משה רבנו שנזהר מלהיות כפוי טובה ליאור ולחול אשר הצילו את חייו, שכן בשעה שהיה בתיבה היו גלי היאור נעצרים לפניו ולא שטפו אותו (עיין מדרש רבה שמות פרשה ט', י'), וכן החול הציל את חייו בשעה שהרג את המצרי, ולא היו לו כלים לחפור באדמה בכדי לקבור אותו (עיין שם פרשה י', ז'). ומשום כך לא היכה משה רבנו את היאור במכות דם וצפרדע, וכן לא היכה את החול במכת כינים – זאת כדי שלא להיות כפוי טובה.

בניי היקרים מאוד –

בואו ונלמד מכאן מהו הערך של הכרת הטוב להורים, למורים, לחברים ובוודאי לה' יתב' על כל הטוב שעושה עמנו מידי יום. משום מה לאנשים קשה לבטא את המילה תודה. בואו כולנו – בני וצוות הישיבה ונודה על הדברים הטובים שהם דברים שלא ברורים מאליו. בואו כולנו ונתחיל לומר תודה-רבה גם על הדברים הגדולים וגם על הדברים הקטנים. ונסיים במילים ובשיר האהוב עלי ביותר: " הטוב כי לא כלו רחמך והמרחם כי לא תמו חסדיך...."

שבת שלום ומבורך, גאה בכם מאוד

בשורות טובות לכולנו

ושה' יתב' ישמור על חיילינו בכל הגזרות

שחטופינו יחזרו אי"ה השבוע בריאים בגופם ונפשם

אוהבכם ומוקירכם

שרגא פרוכטר – ראש הישיבה

